

Bartoněk, Antonín

**Lingvistické práce v brněnské klasické filologii v poválečných letech
1945-2003**

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. N, Řada klasická.
2004, vol. 53, iss. N9, pp. [5]-13

ISBN 80-210-3498-X

ISSN 1211-6335

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/114148>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ANTONÍN BARTONĚK

LINGVISTICKÉ PRÁCE V BRNĚNSKÉ KLASICKÉ FILOLOGII V POVÁLEČNÝCH LETECH 1945–2003

V brněnské latinistice a grecistice se v 2. polovině 20. století uplatňovaly velmi často jak moderní, tak i víceméně tradiční lingvistické metody vždy celkem v poměrně krátkém časovém odstupu od jejich vzniku nebo oživení v domácím i cizím odborném prostředí. V období po skončení druhé světové války to bylo nejprve hlavně v oblasti hláskosloví, kdy do brněnské lingvistiky velmi záhy zasáhlo obnovené působení Pražského lingvistického kroužku z let třicátých příchodem profesora Josefa Vachka na brněnskou anglistiku (v r. 1945). Ten ovlivnil řadu budoucích učitelů FF MU nejen z řad anglistů, nýbrž i z řad studentů, kteří při studiu angličtiny v kombinaci s jinými obory přebírali Vachkovu fonologickou metodologii moderního strukturalismu i do odborné práce ve svých oborech. Vedle Vachkova vlivu přicházely do Brna i obdobné podněty odjinud, zejména z Bratislavy, kde J. M. Kořínek uveřejnil ke konci 40. let článek *Le développement du système consonantique du grecque*, *Recueil linguistique de Bratislava* 1, 1948, 77–81, a J. Horecký publikoval monografii *Fonológia latinčiny*, Bratislava 1949 (a o řadu let později pak připojil časopiseckou stať *Das phonologische System im klassischen Latein, Graecolatina et Orientalia* 5, Bratislava 1973, 97–102).

V Brně pokračovali v té době ve své činnosti tradičními filologickými metodami profesori klasické filologie F. Novotný, F. Stiebitz, J. Ludvíkovský a indoeuropeista V. Machek; zprvu k indoeuropeistice a poté k filologicko-lingvistickým úvahám o Sextu Empirikovi přenesl svůj zájem po svém odchodu do Olomouce (1948) a poté do Prahy prof. K. Janáček. Antonín Bartoněk se začal hlavně pod Vachkovým vlivem, jenž byl ovšem ke konci 50. let u A. Bartoňka výrazně umocněn významnou stať španělského lingvisty M. Sáncheze Ruipérese, *Esquisse d'une histoire du vocalisme grecque*, *World* 12, 1956, 67–81 (speciálně o attičtině a boiótštině), zabývat od poloviny 50. let jednak fonologickou problematikou ve staré řečtině a postupně se zaměřil na zkoumání vývoje hláskových systémů v celém komplexu starořeckých dialektů, a jednak jej brzy rovněž zaujalo nedávno uveřejněné Ventrisovo rozluštění mykénskému lineárního písma B (M. Ventris – J. Chadwick, *Evidence for Greek Dialect in the Mycenaean Archives*, *Journal of Hellenic Studies*, 73, 1953, 84–101).

V 50. a 60. letech uveřejnil pak A. Bartoněk celou řadu článků a recenzí z gre-
cistiky a latinistiky (první dvě jeho latinisticky orientované stati byly K proble-
maticke latinského superlativu na -issimus, *Listy filosofické* 78, 1955, 1–10,
a „Caus septimus“ a „casus octavus“ v pojetí římských gramatiků, *Sborník prací*
filozofické fakulty brněnské univerzity E 1, 1956, 173–182, z oblasti gre-
cistiky pak záhy nato vyšla první Bartoňkova cizojazyčná mykénologická stať *The Linear*
B Signs 8-A and 25-A₂, *SPFFBU A* 5, 1957, 44–62); přitom následně publikoval
i dvě programové studie k možnostem gre-
cisticko-latinistického uplatnění někte-
rých moderních lingvistických metod (Ještě k jazykově-zeměpisné metodě v staro-
řecké dialektologii, *LF* 81, 1958, 118–121, a stať *Uplatnění nových metod při*
zkoumání antických jazyků, zvl. staré řečtiny, *LF* 86, 1963, 193–206). V 60.–90.
letech pak A. Bartoněk uveřejnil zejména v oblasti starořecké dialektologie a my-
kénologie přes stovku statí, jejichž výčet zde pro nedostatek místa neuvádíme, ale
lze je nalézt v poslední Bartoňkově bibliografii, uveřejněné v *Graeco-Latina Bru-*
nensia N 6–7, 2002, 5–19, a to spolu s následujícími sedmi lingvisticky orienta-
vanými monografiemi, zde v plném znění uváděnými:

- 1) *Vývoj konsonantického systému v řeckých dialektech*, Praha 1961 (mimo jiné s novými pohledy na počátky transformace někdejšího klasického staro-
řeckého konsonantického systému „okluzivního“ (okluzivny neznělé: znělé:
aspirované) v pozdně helénistický, resp. byzantský převážně „frikativní“ sys-
tém (okluzivny neznělé: frikativny znělé: frikativny neznělé).
- 2) *Development of the Long-Vowel System in Ancient Greek Dialects*, Praha
1966 (s výrazným, nářečně důležitým rozdílem mezi archaičtějšími dialektly
o pěti dlouhých vokálních fonémech a mezi inovačními dialektly o sedmi
dlouhých vokálech; srov. k tomu navíc např. i Bartoňkovy následující stati:
Reflections on the Ancient Greek Short-Vowel System, *SPFFBU*, E 12,
1967, 133–151; *On the Greek Phonemic Subsystems*, *SPFFBU*, E 16, 1971,
233–242; *Ancient Greek Long-Vowel Systemic Development in a Short Sur-*
vey for Didactical Purpose, *SPFFBU*, E 17, 1972, 65–81).
- 3) *Classification of the West Greek Dialects about 350 B.C.*, Prague 1972
(s podrobnou, geograficky i gramaticky podloženou klasifikací západořeckých,
tj. dórských dialektů, a s jejich pravděpodobným vzájemným sřetením).
- 4) *Prehistorie a protohistorie řeckých dialektů*, Brno 1987 (s uplatněním nově
zjištěných strukturálně fonologických závěrů pro nástin diachronního vývoje
celého komplexu starořeckých dialektů); srov. dále *On the Chronology in the*
Prehistory of Greek Language, *Eirene* 16, 1978, 41–50; *Greek Dialects*
between 1000 and 300 B.C., *Studi Micenei ed Egeo-Anatolici* 20, 1979, 121–
130; *The Main Periods of Early Greek Linguistic Development*, *Consilium*
Eirene XVI, ed. P. Oliva – A. Frolíková, Prague 1983, Vol. 3, 67–74.
- 5) *Grundzüge der altgriechischen sprachlichen Frühgeschichte*, *Innsbrucker*
Beiträge zur Sprachwissenschaft, Vol. 50, Innsbruck 1993 (srov. k tomu
i stať *Die Erforschung des Verhältnisses des mykenischen Griechisch zur*
homerischen Sprachform, in: *Zweihundert Jahre Homer-Forschung*, ed. J. La-
tacz, Stuttgart–Leipzig 1991, 289–310).
- 6) A. Bartoněk [– G. Buchner], *Die archaischen Inschriften von Pithekoussai*,

in: *Die Sprache* 37:2, 1995, 129–238 (vydání nejstaršího velkého souboru řeckých alfabetských nápisů z ostrova Ischie); srov. i A. B., *Das Alphabet der archaischen griechischen Inschriften von Pithekoussai*, XI Congresso Internazionale di Epigrafia Greca e Latina, Roma 1997, Preatti, str. 23–26.

- 7) *Handbuch des mykenischen Griechisch*, Heidelberg 2003 (rozsáhlý encyklopedický manuál k mykénštině o 676 stranách, první svého druhu v tomto rozsahu a v poměrné komplexnosti zahrnutých lingvistických a filologických disciplín).

Na tomto místě se sluší zmínit i o jazykovědné aktivitě brněnského indoeuropeisty A. Erharta, jehož činnost se často dotýkala klasických jazyků. Zmínku si vedle celé řady článků o ie. etymologiích a hláskoslovných nebo tvaroslovných jednotlivostech zaslouží jak jeho obecné úvahy o genezi ie. jazyků, tak zejména studie o utváření slovesných kategorií aj., publikované často v různých číslech SPFFBU (řady A a E); několik článků zajímavých pro klasické filology vyšlo v *Listech filologických*, např. v LF 90, 1967, 217–230, a LF 99, 1976, 193–205, především je však třeba upozornit na následujících pět jeho obecně indoeuropeistických monografií, v nichž autor uplatnil celou řadu nových pohledů:

- a) *Studien zur indoeuropäischen Morphologie*, Brno 1970.
- b) *Indoeuropaske jazyky*, Praha 1982 a 2001 /2. vyd./.
- c) *Das indoeuropäische Verbalsystem*, Brno 1989.
- d) *Základy jazykovědy*, Praha 1990 /2. vyd./.
- e) *Die indogermanische Nominalflexion und ihre Genese*, *Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft*, Vol. 73, Innsbruck 1993.

Z mladších pracovníků, kteří se zabývali archaickou řečtinou (event. spolu s ní i latinou) uvedme P. Peňáze; viz jeho studii *Il patrimonio lessicale miceneo: aspetti e problemi*, *Studi micenei ed egeo-anatolici XXVII*, Roma 1989, 131–149, uveřejněnou společně s A. Bartoňkem, D. Marcozziovou, A. Sacconiovou, E. Scafou a M. Sinatrovou, dále pak jeho stati *Il lessico dei secoli oscuri: aspetti lessicologici ed etimologici del patrimonio lessicale miceneo*, in: *La trasizione dal miceneo all'alto arcaismo – dal palazzo alla città*, Roma 1991, 273–280; *Die Stratifikation der griechischen und lateinischen Lehnwörter im Altkirchenslawischen*, in: *B. Panzer, Aufbau, Entwicklung und Struktur des Wortschatzes in den indoeuropäischen Sprachen*, Frankfurt/M. 1993, 126–138 (*Heidelberger Publikationen zur Slawistik, Linguist. Reihe 6*); *Les observations in margine de l'analyse sémantique du lexique mycénien*, in: *Mykenaika, Actes du IXe coll. intern. sur les textes mycéniens et égéens /Athènes 1900/*, ed. J.-P. Olivier, *Bull. de correspondance hellénique*, suppl. XXV, Paris 1992, 519–521; *Original Value or Traditional Meaning?*, in: *The Bible in Cultural Context*, Brno 1994, 229–237; *Norm und Normverletzung in antiken Texten*, in: *Akten des VIII. internationalen Kolloquiums zur lateinischen Linguistik in Eichstätt 1995*, Heidelberg 1996, 518–532.

Z Bartoňkových mimogrecistických prací zde uvádíme např. stať *Schriftlich bezeugte nichtgriechische Sprachen im altägäischen Raum*, *Eirene* 30, Praha, 5–20.

Naopak archaickou latinou v širším paleoitalském prostředí se zabývala D. Urbanová ve své disertační práci *Nejstarší latinské nápisy v kontextu jazyků staré Itálie* (předloženo k získání vědecké hodnosti Ph.D. a obhájeno v r. 2000 /zatím nepublikováno/, části práce byly však porůznu uveřejňovány; srov. zejména SPFFBU 37, 1992, 125–130 /Die ältesten altlateinischen Inschriften/; SPFFBU 38, 1993, 131–139 /Die zwei wichtigsten altlateinischen Inschriften aus Rom des 6. Jh. v. Chr./ a 140 /„Rehabilitace“ spony z Praeneste/; SPFFBU 39, 1994, 119–225 /Lapis Satricanus/; SPFFBU = Graeco-Latina Brunensia N 1, 1996, 27–34 /Archaische lateinische Inschriften aus Latium des 6.–5. Jh. v. Chr./; Graeco-Latina Brunensia N 2, 1997, 29–46 /Paleografia latina/; Gr-L Brunensia N 3–4, 1998–99, 39–50 /Jazyky staré Itálie: autochthonní neindoevropské jazyky/; Gr-L Brunensia N 5, 2000, 5–10 /Archaický latinský nápis na misce z Garigliana/; Gr-L Brunensia N 6–7, 2001, 325–334 /Die Alphabetisierung Altitaliens und die Anfänge des lateinischen Schrifttums/; Gr-L Brunensia N 8, 2003, 5–38 /Oština, umberština a jihopikénština – sabellské jazyky/). Viz dále studii D. Urbanové *La paleografia delle iscrizioni latine arcaiche*, XI Congresso Internazionale di Epigrafia Greca e Latina, Roma 1997, Preatti, str. 121–132, a rovněž dvě didaktické pomůcky *Srovnávací slovníček latiny a světových jazyků*, Brno 1987, a *Vybrané česko-latinské etymologické paralely*, *Vademecum Graeco-Latinum I*, Brno 2001 (jako příloha). Z Bartoňkových paleoitalských prací uvádíme stať *Literacy in Archaic Latium*, in: *Aspects of Latin, Proceedings of the VIIIth International Congress of Latin Studies*, Jerusalem 1996.

Léta 50. až 70. minulého století přinesla však do klasické filologie i důležité nové metodologické impulzy v oblasti syntaxe. Byly to např. Tesnièreova strukturální syntax s teorií slovesných „valencí“ ve Francii (L. Tesnière, *Éléments de syntaxe structurale*, Paris 1959, 1965), na niž navázali v NSR G. Helbig a zejména H. Happ (H. Happ, *Grundlagen einer Dependenz-Grammatik des Lateinischen*, Göttingen 1976), z Rakouska k nám dorazila textová lingvistika W. Dresslera (*Einführung in die Textlinguistik*, Wien 1972), z Itálie pak hlavně latinistické práce G. Calboliho, nové syntaktické přístupy se v oblasti obou antických jazyků objevily v Holandsku (H. Pinkster, *Lateinische Syntax und Stylistik*, Tübingen 1988 /v holandštině již v r. 1984/, M. Bolkensteinová, A. Rijksbaron) atd. V Praze podávali mezi klasickými filology od 70. let o těchto aktivitách zprávy hlavně H. Kurzová, B. Mouchová a K. Hubka, v Brně zaujala Tesnièreova a Happova metodologie E. Marečkovou-Štolcovou natolik, že tu napsala a v r. 1981 obhájila průkopnickou kandidátskou práci *Latinský datív z hlediska valenčnej teórie* (výsledky publikovala ve zkrácené podobě ve statích *Ein Beitrag zur Charakteristik der Funktionsauslastung der lateinischen Kasus /der Dativ/*, *Classica atque Mediaevalia J. Ludvíkovský octogenario oblata*, Brno 1975, 91–99, a *Valencia latinských sloves s datívnou rekcíou*, SPFFBU, E 30, 1985). Srov. dále její články o valenční problematice dalších latinských pádů, tj. nominativu (SPFFBU A 37–38, 1989–90, 145–152), genitivu (SPFFBU, E 38, 1993, 151–162; SPFFBU = Graeco-Latina Brunensia N 1, 1996, 35–52), akuzativu (*Graecolatina et Orientalia FFUK Bratislava*, 21–22, 1992, 45–59) a ablativu (SPFFBU, E 36, 1991, 50–61), a mimoto o valencích obecně (viz zejména

její stať O slovesných valenciach, in: *Moderní lingvistika a klasické jazyky*, vyd. H. Kurzová, ČSAV, Kabinet pro studia řecká, římská a latinská, Praha 1980, str. 33–49, a článek K otázce vymezování obligatorních aktantů, SPFFBU, E 32, 1987, 127–133, i řadu recenzí a zpráv ve SPFFBU).

Mezitím v Brně pracovali již od konce 60. let Jaroslav Bauer a Miroslav Grepl na vlastním, originálním pojetí české syntaxe. J. Bauer v r. 1968 předčasně zemřel a M. Grepl vydal pod jménem jich obou nejprve v r. 1974 vysokoškolská skripta a poté první knižní vydání jejich *Skladby českého jazyka*, Praha 1975 (ta byla v dalších letech postupně doplňována a přepracována M. Greplem spolu s P. Karlíkem; srov. např. M. Grepl – P. Karlík, *Skladba češtiny*, Olomouc 1998). Zmíněná Bauerova, Greplova a Karlíkova syntaktická teorie, zajímavě propojující syntax větných členů se syntaxí větnou a polovětnou, zapustila v Brně hluboké kořeny a ovlivnila tu zejména v 70. a 80. letech nejen slavisty (mezi bohemisty to byl zejména M. Čejka, mezi rusisty R. Mrázek a S. Žaža, mezi paleoslavisty R. Večerka a E. Palasová), ale i syntaktiky pracující v dalších jazykových oborech, např. germanistu Z. Masaříka a anglistu J. Hladkého – a v neposlední řadě právě i některé zdejší klasické filology (ze starších A. Bartoňka). Odrazila se v tom mimo jiné skutečnost, že posluchači latiny a staré řečtiny studovali v té době svoje předměty zpravidla v kombinaci s češtinou (nebo někdy s němčinou) a byli už tím poměrně dobře připraveni pro odborné srovnávání latinských syntaktických jevů se syntaxí mateřského jazyka.

Tato situace vedla zhruba od poloviny 70. let k úplné explozi diplomových prací zabývajících se syntaxí latiny (příp. klasické řečtiny) ve srovnání s češtinou či dalšími moderními jazyky. Hlavní zájem byl přitom věnován tzv. jazykové modalitě, nejprve – v tehdejší Greplově terminologii – tzv. modalitě voluntativní (s analýzou nutnosti, možnosti, záměru) a brzy nato i tzv. modalitě jistotní, ale porůznu se řešily i některé další dílčí syntaktické otázky.

Skutečným východiskem těchto dílčích zkoumání byly často studentské práce, s nimiž posluchači vystupovali v tzv. soutěži SVOČ (Studentská vědecká odborná činnost). Budiž zde připomenuto, že v letech 1978 až 1982 získali studenti latiny (a staré řečtiny) svými syntaktickými pracemi pod vedením prof. Bartoňka čtyřikrát první místo v celostátním kole SVOČ, a to: D. Nováková(-Tesařová), A. Dohnalová(-Hadravová) a dvakrát P. Peňáz. Témata těchto studentských prací přerůstala pak často v práce diplomové (nebo aspoň v tzv. práce ročníkové) a jejich autoři (příp. autorky) uveřejňovali potom většinou své výsledky v časopiseckých studiích, příp. ve sbornících vědeckých konferencí, anebo je dále zpracovávali jako práce předkládané k získávání vědeckých titulů a hodností (PhDr., CSc. anebo nověji i Ph.D.). V dalším výkladu budou zde tituly diplomových prací citovány jen potud, pokud z nich zatím nevzešly práce veřejně publikované a nesoucí v podstatě stejný nebo velmi podobný název.

Obecný, v podstatě programový ráz měla v tomto směru stať A. Bartoňka *Koncepce větné modalitě a možnosti jejího uplatnění v latině a řečtině*, uveřejněná v citovaném již sborníku *Moderní lingvistika a klasické jazyky* /vyd. H. Kurzová/, Praha 1980, str. 63–72, stejně jako jeho článek *Vyjádření jistotní modalitě v latině ve srovnání s češtinou a němčinou*, *Slovo a slovesnost* 40, 1979, 185–190.

Širší problematikou spojenou s jazykovou modalitou v latině i staré řečtině, a rovněž některými dalšími otázkami latinské a starořecké syntaxe, se v několika studiích zabývali P. Peňáz (*Infinitives and Participles as Equivalents of the Content Clauses in Latin and Greek*, Concilium Eirene XVI, ed. P. Oliva – A. Frolíková, Prague 1983, Vol. 2, 268–273; *Latinské způsobové „ut“ a jeho funkční ekvivalenty*, SPFFBU E 37, 1992, 132–142) a A. Bartoněk (*Klasifikace latinských vedlejších vět*, SPFFBU A 37, 1989, 155–160; *Latinské futurum exactum*, SPFFBU A 37–38, 1989–1990, 157–160). P. Peňáz pak připravil a vydal, spolu s D. Urbanovou, vysokoškolské skriptum nazvané *Syntax latinského souvětí* (Brno 1999) a mimoto i obdobné skriptum starořecké syntaxe (Brno, 1999).

V okruhu voluntativní modalit v latině se uplatnila D. Nováková(-Tesařová), a to v následujících studiích: *Výrazové prostředky voluntativní modalit v latině*, SPFFBU E 25, 1980, 263–271; *Prostředky modalit nutnosti v latině a češtině*, in: *Moderní lingvistika a klasické jazyky* /vyd. H. Kurzová/, Praha 1980, str. 73–91; *Die voluntative Modalität im Lateinischen*, in: *Concilium Eirene XVI*, Prague 1983, Vol. 2, 319–324; problému se tématicky dotýkaly i některé její další práce, vznikající však již v Praze, jako např. její obdobně nazvaná kandidátská práce, předložená /a obhájená/ koncem 80. let, stejně jako články *Kategorie času v latině a její podíl na aktivizaci děje*, LF 105, 1982, 132–142, nebo *Der Begriff des Agens und das Passiv im Lateinischen*, LF 107, 1974, 5–10.

Srovnáváním prostředků voluntativní modalit v latině a němčině se zabývala D. Tenorová(-Peňázová) v příspěvku *Ausdrucksmittel der voluntativen Modalität im Lateinischen und Deutschen*, in: *Concilium Eirene XVI*, Prague 1983, Vol. 2, 325–330. Obdobné srovnání mezi latinou a angličtinou zpracovala R. Pruklová v diplomové práci *Vyjadřovací prostředky voluntativní modalit v latině, češtině a angličtině*, Brno 1987 /nepublikováno/. V oblasti latinsko-románského syntaktického srovnávání předložila na konci 70. let. D. Křečková ročníkovou práci o voluntativní modalitě v latině a francouzštině /rovněž nepublikovanou/, kdežto italštinu v tomto směru do svého zkoumání zahrнула B. Pokorná ve své doktorské práci předložené k získání Ph.D. a nazvané *Systém lexikálních výrazových prostředků modalit v latině ve srovnání s češtinou, angličtinou a italštinou* (2001).

Voluntativní modalitou ve staré řečtině se mezitím zabýval P. Peňáz (viz *Lexikální prostředky voluntativní modalit v řečtině ve srovnání s latinou a češtinou*, SPFFBU E 27, 1982, 259–269; *Lexikální prostředky modu možnosti a nutnosti v řečtině ve srovnání s češtinou*, SPFFBU E 28, 1983, 249–263).

Jistotní modalitě latině ve srovnání s češtinou (a němčinou) věnovala od 80. let pozornost H. Reichová v následujících člancích: *Ausdrucksmittel der Gewißheitsmodalität im Lateinischen und Deutschen* /nepublikovaná ročníková práce/; *Výrazové prostředky jistotní modalit v latině*, SPFFBU, E 25, 1980, 249–262; *Vyjadřování míry jistoty v latině*, SPFFBU E 27, 1982, 247–262; *Prostředky jistotní modalit v latině a češtině ve vzájemném srovnání*, in: *Moderní lingvistika a klasické jazyky* /vyd. H. Kurzová/, Praha 1980, str. 93–123 (srov. i její doktorskou práci k získání PhDr. z poloviny 80. let). V r. 1999 pak H. Reichová uzavřela svůj latinistický výzkum v oblasti jistotní modalit úspěšnou obhajobou

své značně přepracované doktorské práce, předložené tehdy k získání vědecké hodnosti Ph.D. a představující ucelené řešení problému. Srovnání prostředků jistotní modality v latině a angličtině podala mezitím D. Schneidrová(-Urbanová) v diplomové práci *Vyjadřovací prostředky jistotní modality v latině, češtině a angličtině*, Brno 1987 /nepublikováno/.

Problematickou jistotní modalitu ve staré řečtině se důkladně zabývala jako první K. Šimůnková(-Pořízková) v diplomové práci *Prostředky jistotní modality v klasické řečtině ve srovnání s latinou a češtinou* (2001). Téma je nyní autorkou dále zpracováváno k získání vědecké hodnosti Ph.D. a z jeho okruhu se tč. nacházejí v tisku dvě stati: *Přehled výrazových prostředků jistotní modality v Latině a staré řečtině v porovnání s češtinou, angličtinou a němčinou*, *Vademecum Graeco-Latinum Brunense III*, 2004, 29–38 a *Jistotní modalita ve staré řečtině a latině v částečném porovnání s vybranými moderními jazyky (Č, A, N)*, *Graeco-Latina Brunensia N 9*, 2005, 21–32.

S učením brněnské syntaktické školy volně souvisí i několik prací A. Dohnalové, která se spolu s I. Kröhnovou a D. Tellerovou zabývala absolutními participiálními vazbami v řečtině, latině a staré slovenštině (SPFFBU E 26, 1981, 97–103) a výsledky tohoto výzkumu shrnula v anglicky psané stati *The Greek Genitive Absolute and the Latin Ablative Absolute*, in: *Concilium Eirene XVI*, Prague 1983, Vol. 2, 263–267.

Na závěr připojujeme stručný přehled brněnských diplomových (příp. tzv. ročníkových či oborových anebo dokonce disertačních) prací z řecké a latinské lingvistiky zhruba od konce 50. let, s eventuálními mezerami tam, kde nejsou dnešní záznamy úplné (a s vyloučením, redukcí diplomových úkolů, které byly později zpracovány nebo zahrnuty do rámce prací vyššího typu):

A) Klasická řečtina, příp. řečtina ve srovnání s latinou:

- Lingvistická charakteristika staré řečtiny (D. Vořechovská).
- Prajazykové shody řečtiny s jinými jazyky (N. Sumelidu: řečtina s češtinou).
- Mykénština (V. Bubník: mykénská syntax, M. Franclová: mykénská osobní jména složená, N. Sumelidu: mykénská slova s paralelami v Homérových básních, R. Bartůněk: mykénská slova s paralelami v Hésychiově glosáři, E. Štaralová: klasifikace mykénských nápisů).
- Řecké alfabetské nářeční nápisy (L. Břeská: řecké nápisy z již. Itálie, L. Richterová: řecké nápisy ze Sicílie, P. Dudzik: thessalské nápisy).
- Rozbor jazyka řeckých autorů (J. Plátová: Lexikální rozbor spisu *Batrachomyomachia*).
- Řecké hláskosloví (K. Loudová: proměny řeckých hlásek do začátku doby byzantské).
- Srovnávací syntax řecká nebo řecko-latinská (M. Pavlínková: Frekvence pádů v řecké i latinské versi *Listů apoštola Pavla*, A. Soviš: Deklarativní a voluntativní způsoby vyjadřování, D. Tellerová, Absolutní participia v řecko-latinské řečnické próze, P. Peňáz: Infinitivy a participia jako kondenzátory obsahových vět v řečtině a latině, L. Mandrysová, Kontrastivní rozbor řeckých a latinských participií).

- Tvoření slov v řečtině (M. Jiříček: vybrané typy adjektiv).
- Řecko-latinská sémantika (M. Smolková: barvy v antických jazycích).
- Řecko-latinská lexikologie (L. Kysučan: řecké výpůjčky z oblasti kultury v latině, R. Šenkýřová: řecké výpůjčky z oblasti botaniky v latině /v obou případech šlo o disertační práce pro Ph.D./).
- B) Latina starověká (s několika přesahy do pozdějších období):
- Prajazykové shody latiny s jinými jazyky (J. Venerová, I. Machourková: latina a angličtina /2 práce; jména a slovesa/, Z. Hohnová, M. Mačáková, E. Stejskalová: latina a čeština /3 práce; jména, slovesa, sémantická klasifikace/).
- Latina archaická (J. Bartoň: Latina v jazykovém prostředí staré Itálie).
- Latina a románské jazyky (M. Bočková /obecně/, J. Roffersbergová: latina a španělština, J. Pavlík, Zajímavé sémantické posuny na cestě z latiny do francouzštiny, O. Koutná: latina a francouzština, L. Pražáková, latina a italština, P. Martiniaková: sémantické posuny na cestě z latiny do italštiny, J. Mikulová: lexikální aspekty vybraných kronik z území Hispánie).
- Latina a umělé jazyky (V. Barandovská: umělé jazyky u J. A. Komenského, latina a formování umělých jazyků /disertační práce pro Ph.D./).
- Pozdní latina (V. Dvořáková: makaronská latina).
- Rozbor jazyka konkrétních římských autorů (J. Mrázová: Jazykový rozbor Apuleiových *Metamorfóz*).
- Latina pozdně starověkých nápisů: D. Kabešová: Jazyk římských nápisů na Slovensku).
- Latinské hláskosloví (I. Trubecká: Hláska a znak v době republikánské).
- Latinská jmenná morfologie (V. Bartošová: Ablativ, K. Viktorinová: Latinský pádový systém na pozadí češtiny, H. Karašinská: Srovnání latinských deklinací s českými, Ľ. Buzássyová: Tretia deklinácia v latinčine /disertační práce pro Ph.D./).
- Latinská slovesná morfologie, statistická analýza (D. Lanková, S. Vepřková: Latinské slovesné tvary neurčité/určité na pozadí češtiny /2 práce/, R. Svoboda: Statistická analýza výskytu latinských sloves, R. Běhalová: Slovesné kategorie času a způsobu v latině a češtině, B. Podležlová, Generativní popis latinských sloves nepřechodných, V. Mazal: Latinská slovesa na -tare, -sare, J. Nývltová: Futurum II., H. Hofírková: Latinská slovesa fázová).
- Sémantika (A. Příhodová: Synonymika latinských adjektiv, M. Šmídová: Homonymie v latině, E. Vallová: Obecné latinské výrazy z konkrétních oborů lidské práce).
- Latinská syntax (E. Marečková: Pádová syntax u římských gramatiků, R. Šenkýřová: Ablativ absolutní v latinské historické próze, D. Urbánková: Syntaktické rozdíly v participiálních vazbách v listech apoštola Pavla, J. Hošek: Syntaktická analýza latinských participií a infinitivů, H. Dobešová: Podmínková souvětí v české a latinské verzi evangelií, B. Kukačková: Latinská slovesa s předmětovým infinitivem).
- Latinská toponymika (D. Čermáková /obecně/, Z. Očadlík: Latinské názvy evropských měst).

- Latinské etymologie (Z. Pospíšilová: Varronovy etymologie, I. Škrobáková: Etymologie Isidora ze Sevilly).
- Latinské frekvenční slovníky (J. Homolová, N. Navrátilová, V. Stankovič /3 práce/, dále i J. Koudelková: latinský a český slovní fond).
- Latinská slova v češtině (L. Kysučan: latinské výpůjčky v staré češtině před rokem 1500, V. Karasová: latinská křestní jména v češtině).

